

DOJMY Z CESTY.

27. listopadu 1918, na lodi Niagara, C. G. T., dva dny cesty od Španělska.

Přátelé!
Slibil jsem vydavatelství Pokroku, že budu psát své dojmy z cesty a také že budu psát o událostech, které by čtenáře zajímaly. Napsal jsem již krátce, dojmy z cesty až do New Yorku, a dnes se vám dám práce, která však trochu bude vzpomínkou na Omahu.

V neděli, 10. listopadu t. r., právě v den, kdy jsem se před léty loučil se Cedar Rapidsem, loučil jsem se s Omahou. Okolnosti byly ovšem zcela jiné, odjížděl jsem k armádě československé, pro kterou jsem pracoval plných patnáct měsíců. Přišli se rozloučit mnozí, ale díky, nepřišli se rozloučit moji nepřátelé. Byl bych jim poděkovat pékně, srdce mě vždyť se o mne starali tak dojemně. Psali do Chicaga, do New Yorku, ba i osobně až v Seattle Wash., se snažili mou práci znehodnotit. Číhali za rohy, nadávali za zády, pokřikovali za okny a pomlouvali, až — až běda ba i to, že bazár chci rozbit, roznášeli. Dobří, upřímní krajané jim nevěřili, stáli při mně. Díky jim, ne za to, že mne hájili, ale že stáli za českou věc.

Pracoval jsem poctivě a jsem o tom v nitru přesvědčen. To jest nejlepší vysvědčení!

Našli se krajané, kteří uznali moji práci. Našli. Před odjezdem mi tiskl ruku vlivný Čech o-mažský, muž to všeobecně vážený a pravil: "Táma, můžete být hrdým na svoji práci. Ujišťuji vás že tak velkou obět pro věc nepřinesl v našem státu nikdo — jak vy!" Našli se tedy takoví, kteří mi porozuměli a snahu mou ocenili. Mne šlo o věc, o nic jiného. Nechubím se, ale hlásím se k své mu a mohu to učitosti hrdě!

Leč nechme zašlého, žijme bu doušenosti!

Jak bylo až dosud na cestě.

V New Yorku budili naše značnou pozornost. Myslíte každý, že jsme francouzští "modři dáblové". Navštívil jsem Pomocný výbor C. S. N. R., kdež pan Motáková, předsedkyně, radila se s bratrem p. Houskou z Ruska jenž byl nadšen velikostí daru československých žen pro vojáky na Sibíři, strádající již po léta a přece bojující pro naši svatou věc. Tisíce sáček, naplněných dobrými ženami, složeno pro naše české hrady, uloženo v bedny a dnes již snad na cestě do Washingtonu. Sta a sta kusů prádla a jiných potřeb dodáno do tábora ve Stamford, i do nespočetných darů poslána do Francie. A měli byste číst nádherná slova kapt. Fierlingra jiných československých žen. Znaméno je za dary, poslané do Francie. Jak jenom možno, aby někdo se postavil proti? V pomocném výboru Č. S. N. S. New York určuje paní Měková, chor. adjutanta československé armády Fr. Micky jenž byl na agitaci cestě na západě se serž. Wimmerem. Takže zde jsou celé haldy připravených darů pro naše dobrovolníky. Ruch, život panuje v obou kancelářích. Československé ženy za sebou nejlepší uznání! Zaslouží si jej i u nás na západě! Viděl jsem jejich práci, mohu tak tvrdit. V neděli večer jsem byl pozván k panu Touaši Čapkoví, znamenitému muži českému. Pékně jsme si pohovořili o naší věci. Škoda, že jen krátkou dobu bylo mi možno se u Čapků pozdržeti. Doprovodily mne tam sl. Mikova a sl. Procházkova, jejich hostem jsem byl o poledních. Odpoledne jsme byli v Národní síni, kdež byl proveden velmi pestrý program, při němž obě slečny účinkovaly. V pondělí jsme konali přípravu k odjezdu a v úterý ráno jsme vsedli na francouzský parník Niagara C. G. T., jedoucí z New Yorku do Bordeaux ve Francii. V prvé třídě usídli se důstojníci francouzští, angličtí, polští, nějací vysoce hodnostářští církevní, výprava Cerveného kříže a Armády Spásy, v druhé třídě jeli poddůstojníci francouzští a civilisté, v třetí pak vojáci a námořníci francouzští. Asi 500 polských dobrovolníků v kanadských uniformách a 166 dobrovolníků československých jelo ve velkých místnostech společně. **Edžolekův lůžko, uprostřed**

Od našich hochů

Za strašlivého hřmění velkých děl a svistění bomb, vrháných z německých aeroplanů, byli naši hoši často vystaveni hrozi-mu nebezpečí.

Manželé p. Fr. Laštovice, bydlící v čís. 2318 jižní 16. ulice, Omaha, obdrželi z Francie od svého syna—vojína ve službách Strýce Sama, následujícího znění dopis:

Toul, Francie, 24. list. 1918.
Draží rodiče, bratři a sestry! Sděluji vám, že jest se mnou vše v pořádku a doufám, že i vy všichni doma se podobně cítíte. Psal jsem vám mnoho dopisů, nikdy však nařízení a okolnosti tomu nedovolovaly, abych vám mohl sdělit, v které části Francie se nacházím. Dnes ale již mohu říci, kde jsem ubytován, kde dříve jsem všude byl a čím jsem se zabýval. Dne 9. ledna 1918, o 5. hodině odpoledne vyplul jsem z Brooklyna do zámoří. Pluli jsme po celou tu noc až dopoledne druhého dne, načež naše loď zakotvila v přístavu Halifax, Kanada, kde stáli jsme 24 hodiny a naše loď připojila se k ostatním provádějším lodím a opět vyplul jsem na širé moře. Dne 24. ledna jsme přistáli v Liverpoolu, v Anglii, a toho samého dne po celodenní jízdě ve vlaku přijeli jsme v 11 hodin v noci do Romsey. Zde, když jsme trochu pověčeli, byl jsem přidělen ve 12 hodin na stráž a tak tedy jsem ztrávil svoji první noc v Anglii. V Romsey byli jsme dáni pod karanténu a nesměli jsme se z táboriště vzdálit, až když s námi loď odplula do Francie. Vypluli jsme ze Southampton večer a druhého dne ráno jsme přistáli v Havru, Francie, kde jsme se po tři dny zdrželi, načež byli jsme odesláni dále k frontě. V Havru jsme byli rozděleni na 4 čety; hlavní stan letáctví odhroba, k němuž jsem byl přidělen, byl odeslán do Ham. Já jsem jeden den strávil v Rouen, jelikož v tom čase neděly se za dne žádné pohyby vojska. Pak jsme vystoupili z vlaku v Peronne a v následních truckách byli jsme dopraveni do Matigny, vzdáleného místa pět kilometrů od Ham a 14 kilometrů od St. Quentin. V Ham jsem byl několikrát a též jsem za jasného dne viděl v dálece katedrálu v St. Quentin. Zde pak byli jsme přiděleni k činné službě. Dostal jsem pod dohled jeden aeroplan a nakládala na ně bomby, když se měly aeroplany vydat na patrolní službu, to bylo někdy v půli měsíce února a kdy hned prvý den po našem příjezdu do Matigny k večeru připlul německý aviatik, aby nás bomboval. My jsme ovšem zůstali venku a pozorovali veškeré vzrušení, jež mělo následovat. Německý aviatik začal vrhat své bomby, jež padaly dosti daleko od nás; vrhli doň čtyři, z nichž poslední dopadla nedaleko místa, kde stáli angličtí vojínové, kteří na to hned zalezli do zákopů a teprve, když se kouř a dým rozptýlil, počali zase vyvízet z úkrytů a sdělili nám, v jakém nebezpečí jsme byli a kdyby byla ta poslední bomba dopadla trochu bližěji nás, co se nám mohlo přihodit. Někteří mohli být zabiti, jiní zmrzačeni a podobně. Proto od té chvíle dával jsem sám na sebe pozor. Dne 16. března, právě před zahájením toho velkého náporu, byl jsem s třemi jinými soudruhy poslán do Candas, velkého táboriště aeroplanů, abychom tam obdrželi další poučení ohledně aeroplanů. Tam jsem setrval až do června, konaje zde různé ochranné práce na aeroplanech. Amiens sektor byl zajisté po celý ten čas velmi bouřlivým místem; nájezdy aeroplanů, střelba z dalekonosných německých velkých děl, neustálé dunění, vírava válčího vojska byly zde na denním pořádku. Za prudkého bombardování byl jsem v Corbi, Villiers, Breteneux, Genfils a téměř všude byl jsem hrozi-címu nebezpečí vystaven, neméně šťastně ze všeho jsem vyvázl. Slyšel jsem bližší se šrapnelů a pokaždé v čas ukryl jsem se v hlubokých otvorech a dříve, nežli mnohdy strašný výbuch následoval. Než z Bertangles jsme byli odesláni a přiděleni k jiné anglické vzduchoplovecké eskádře v Bellevien, blíže Douvens, kde jsem se zdržel 3 hodiny před nájezdem

německého aviatika; to bylo na den 1. června. V Bellavien zdrželi jsme se týden a pak se opět přesídlili do Beauvais, kde jsme byli dva týdny, načež jsem byl odeslán do Dunkirk, města strašlivých nocí, kde jsme se shromáždili kolem 20. června; zde strávil jsem téměř dva měsíce a byl jsem se též podívat v Belgii u přímorie, kde jsem se též v několika letech zabavil na lázeňských místech vykoupal; také jsem se několikrát koupal v Severním moři. V Dunkirk byly dni krásné a teplé, noci však byly citelně chladné. Z Dunkirk byli jsme přeloženi do Aux-le-Chateau a pak do Sombrin. V těchto dvou městech jsme byli usídleni v srpnu, září a říjnu a odtud naše aeroplany pomáhaly našemu vojsku při náporu na Cambrai, který byl v posledním týdnu měsíce října dobyt, načež jsme veškeré naše zařízení odvedli opět anglické armádě a 1. listopadu ve vlaku jsme nastoupili cestu do amerického sektoru, při němž až posud stále se nalzáme; tři dni a tři noci byli jsme sem na cestě. V nákladních karáčích jeli jsme přes Paříž, tak že jsem měl přiležitost i toto město spatřit z postranních dveří našeho pulmanu. Jeli jsme též skrze Chateau Thierry, kde naši američtí hoši přival německých hord nejen zastavili, ale Huny k ústupu nutnou porážkou donutili a tím velice se naši chrabří junáci proslavili. Přítomně nalzáme se v Toul a jsme ubytováni ve francouzských kasárnách. Sotva však jsme se sem dostali, bylo příměří uzavřeno, tak že jsme se žádného boje na americkém sektoru nesúčastnili, což ovšem nás přece jen zarmoutilo. Nyní tedy jsem vám sdělil celý příběh mého cestování ve Francii. Toul jest značně velké město, kterým jsme po příjezdu vlaku z nádraží pochodovali do našeho táboriště asi tři míle vzdáleně, tak že celé město odtud lze za jasných dnů viděti. Zde přítomně se mnoho aeroplanů nepoužívá a tak se pouze čistěním táboriště zabýváme. Zde se nám mnohem lépe a dostáváme žádného čaje, syra a různých nákladních jídel, jako když jsme byli při anglickém aviatickém o-tvěti. Nuže, nyní jsem vám vše vypsal a na konec přeji všem do-ma veselé vánoce a šťastný nový rok. Váš syn, Frank.

Němci dostali od amerických neohrožených hochů výprask tak notný, že věru nikdy na svůj neslavný návrat do faterlandu nezapomenou.

Pan Frank Svojtka, známý krajan, bydlící v čís. 2332 na jižní 19. ulici, Omaha, obdržel od svého syna—vojína v amer. armádě ve Francii — dopis, který nám doručil k otištění. Obsah dopisu jest asi následovní:

Na posledním válečné frontě někde ve Francii,
24. listopadu 1918.

Drahy můj otče!
Ačkoli v časopisích vojenských se dozvídám, že můžeme psát o všem, co si přejeme, přece musím se ještě zachovat dle dosavadního cenzorského nařízení, ježto u naší setniny jsme posud úřední oznámení o tom neobdrželi. Nuže, válka jest tedy ukončena. Však jsme tím Němcům náležitě napráskali; škoda jen, že se nyní tak brzo vzdali, neboť kdyby byli v boji dále setrvali, mnoho by jich bylo z nich nezůstalo. Dostali strašný výprask a vsadím se, že jim to bylo protivitím vraecí se zpět jako poražení. Daleko bližší je to muselo mrzet, nežli co jiné ho, po tom svém vyzhoubání a chvátání, že mohou celý svět vyplatit. Myslím a upřímně doufám, že kajzr a jeho štáb bude draze za to platit. Ovšem, my jsme věděli, že válka jest peklo a že musíme hodně nesnázi a strádání překonat, že známe počet našich hochů položí své životy, aby v tomto boji za demokracii zvíťazili, neméně na konec přece za to stálo. Ve všem jsme Huny překonali. Posice, jež měli připravené a po 4 léta drželi jsme na padr našeho dělostřelbu rozbili. Oni museli ustoupit, jinak byli by skoseni rífly a strojními puškami našich hochů. Přehradní o-hně způsobené naším dělostřelctvem, byly účinným hrozbým. Byl by nepříznivý rev a rachot od našeho potáku až do konce a některé potrály 3 až 10 hodin. Na

še aeroplany je vypláceli ve vzduchu a linie jejich i muniční skladiště bombovali. Naši pozorovatelé v balonech vybírali nejdůležitější jejich posice a palbu z děl na tyto řídili tak, že každá střela svůj cíl zasáhla. Němci sobě mysleli, že nejsme připraveni, my však jsme za rok tolik toho na připraveni se vykonali, jako oni za 50 let. Když naši hoši hnalí to přes okraj, to mířili, aby trefili, a tak jejich rána počítala. Při tom však jsme s nimi až příliš shovívavě nakládali. Kdykoliv se naši hoši k nim blížili, tu oni stříleli do posledního svého náboje a pak teprve zvedali ruce a se vzdávali, načež jsme je zaujmuli; kdežto já říkám, že jsme je měli spíše pobít. Měli bodla (bajonetu), u nichž při konci na jedné straně vyčníval zub, tak že když ním některého vojína bodli, tu vždy při vytáhnutí jej kus masa vytřihli a tím ránu znetvořili a značně větší učinili. Otravné jejich plyny byly též strašlivé a jsem věru tomu rád, že jsem účinnou plynu nezakusil. Často se stávalo, že jsem myslel, že se mně jistě něco přihodí, pokaždé byl jsem však šťastným tak, že jsem ze všeho vždy bez škárnutí vyvázl. Nechte si říci, když tak slyšíte tyto velké šrapnelů se za hvízdotu a svistění nad svojí hlavou blížiti a pak ve vzdálenosti asi 100 stop vidíte je prskat a se trhat, že srduatost vás opouští — máte, jak se říká, malou dušičku. Zjistěte mohu si připamatovat účinky, když jsem první střelu slyšel se blížiti. V té době byli jsme v malé vesnici a naše oddělení přechovalo v malé obchodní budově, když tu asi kolem 1. hodiny po půlnoci zaslechl jsem vybuchnutí šrapnel, ovšem, že jsme se všichni probudili. Němci tehdy se snažili zasáhnout město, nebo alespoň cestu blíž města a stříleli hodně blízko. První jejich šrapnel dopadl asi 300 stop od nás a vybuchl. Po té všichni jsme hned vstali a počali se strojit, pak jsme se odebrali na návrší, kde jsme hledali nějaký úkryt. Asi za tři minuty další střela následovala a ta dopadla ještě trochu blížeji před námi, což nás pohnulo ještě k většímu chvatu. Neméně asi za minutu následovala jiná a zase asi 100 stop od nás vybuchla, poměrně silný strom jakoby ve dvě přestříhla a dva jiné stromy u kořenů roztrátila a páda kolem do kola byla samá malá díra a zároveň střela ta velkou díru ve zdi nedaleko budovy způsobila. Když střepin se šrapnelu, kamení hlina a třísky padaly na střechu budovy, v níž jsme ještě před chvílí spali a měli byste nás vidět, jak jsme se z ní vystmádlili a sestou ve chvatu se strojíli. Té noci bylo značné množství šrapnelů, granátů a jiných střel vypáleno, však žádná střela nedopadla do onoho městečka. Tak asi ve 4 hodiny ráno vrátili jsme se zpět do dřívější naší budovy a uložili se opět k spánku. Příštího večera nechtěli jsme se záhy do zákopů, odkud ale jsme se asi o půl noci vrátili, když kolem 1. hodiny po půlnoci začaly opět šrapnelů hvízdlat a tak jsme se zase museli rychle na bezpečnější místo stěhovat. Než když jsme se vrátili do našeho táboriště, zažili jsme zase všeho druhu vzrušení, neboť Němci na nás ve dne v noci pálii a z aeroplanů bomby na nás vrhali. Viděl jsem americké hošy, když byli střepinami šrapnelů zasázeni, jakož i francouzské vojny. Jednoho dne spatřil jsem, jak přišli dva koně zabít. Naše setnina v tomto místě pouze jeden balon ztratila; zmíněného dne němečtí aviatikové přetkrát na náš balon útok podnikli, nežli se jim podařilo jej zapálit. Z mužstva našeho byl jedině seržant zraněn a to se též na tomto místě stalo, kdy totiž zbloudilá kule, již německý aviatik z rychlopalné své pušky vypálil, jej do ramene zasáhla. Jednoho dne střepina z vysoce vybušné střely zasáhla náš balon a v něm dvě velké díry způsobila. Jedna střepina z té samé střely zasáhla jednoho vojína do hlavy, vlastně helmicí jeho zasáhla. Právě v té chvíli seděl jsem vedle zmíněného vojína; bylo to při snění, ale v nejvyšším okamžiku odepřel jsem mimovolně svojí hlavu na druhou stranu a v tom již uslyšel jsem od svého neha zavřít střepinu šrapnelu, která do helmice vedle sedícího vojína udeřila. Mým štěstím bylo, že jsem se v okamžiku tom úhlný stranou,

neboť jinak byl bych přímou do obličej střepinou tou zasažen. O-blikráte též jsem zažít zajisté do-ji hrozičích chvíli při jízdě, kterou jsem byl nucen v tom čase vykonat. V čase tom musel jsem z našeho táboriště projeti jistým městem, jež Němci po celý ten čas bombovali. Tehdy neměl jsem tušení, zdali městem tím projedu bezpečně. Mimo to musel jsem často za noci vyjížděti podnikat a to bez veškerého světla, kterého nám nebylo nikdy dovoleno použít. Cesty blíž fronty byly v hrozném stavu — samé díry od šrapnelů a mimo to vždy byly zataraseny skupinami nákladních automobilů. Musel jsem jezdit za každého počasí, v dešti, za slunečního dne a za noci bývala někdy taková tma, že nebylo na krok ku předu vidět. Bylo mně jezdit po neznámých cestách a z města do města, v nichž jsem nikdy před tím nebyl. Nemožu to všechno ani vypsat, neméně nebyla to věru žádná švanda, třeba že jsem jel pouze v malém Fordíku. Toto vše vypisuji krátce a jen o některých případech, však až přijedu domů, pak vám budu moci lépe sdělit vše, co jsem zde zažil. Též se vám, otče, musím přiznat, že jsem se za ten čas zde naučil vážit svého domova a oceňovat vaši radu. Přeji bych si, kdybyste se šetřil a zvláště různou práci kolem domu nechal pro mne, až se vrátím, což snad nebude již tak dlouho trvat. Budu potřebovat trochu toho pohybu na venku. Zároveň se promimě nijak nemuňte, neboť nacházím se zde v dokonalém pořádku a v naději, že brzo zase od vás dopis obdržím, dopis tento končím. Milující váš syn — Václav.

Aeroplan na severní točnu

New York, N. Y., 24. prosince. — Výprava, vedená Robertem A. Bartlett, známým polárním výzkumcem, bude poslána do polárních krajů v červnu příštího roku, aby provedla výzkumy nad severní točnou v aeroplanu, dle oznámení, jež vydáno bylo americkým Aero klubem. Původcem tohoto plánu, jak se praví, byl mistoadmirál Robert E. Peary, objevitel severní točny. Výprava bude dobře opatřena všemi moderními pomůckami, aby byla s to provést výzkumy, měření a fotografování dosud neprozkoumaných arktických krajů.

Miljukov přinucen k odjezdu z Paříže

Paříž, 26. prosince. — Pavel N. Miljukov, bývalý ruský zahraniční ministr, který obviněn byl v červenci tohoto roku z germanofilství, byl přinucen k odjezdu z Paříže, dle prohlášení časopisu Matin. Jeho přítomnost v Paříži je považována za nepotřebnou. — Profesor Miljukov získal si průvodní listiny do Francie v Caribradě a byly prý nu vydány o-mylem. V Paříži strávil Miljukov čtyři dny. Kuže Jiří Lvov a Vladimír Kokovec, bývalí ruskí přeměři, nalézají se mezi Rusy, kteří v minulých dnech přijeli do Paříže, aby pomáhali v hnutí za sjednocení Ruska a obnovení pořádku za pomoci spojenců. Tito Rusové jsou příslušníky různých stran, ale zapomeneli na politické rozdíly a pracují společně za stejným cílem.

Den zkoušky nadesel.

Den zkoušky nadesel, a obstál jsem v ní. Poslední tři měsíce podaly nepřesvědčivější důkaz o oblibě Trinerova Léčivého Hořkého Vína po celých Spoj. Státech a Kanadě. Ohromná poptávka překonala vše předchozí. A proč? Protože tento lék čistí vnitřnosti tím pravým způsobem. Přivodí a udržuje přirozený a lehký pohyb střev, bez bolesti a bez nové zácpy. A tohoto pravidelného vyčištění vnitřnosti jest svrhování třeba v dnešních dobách epidemického náporu. Proto odměněně velké tak zvané "stejně dobré" přípravky a zádech důrazně Trinerovo Léčivé Hořké Vín! Ve všech lékárnách, \$1.10. — Při reumatismálních, oteklých, podlamaných, oteklých a pod. jest Trinerův Liniment lékem, na který se můžete vždy pevně spolehnouti. 35 a 65 v. l. kárnách. Postou 45 a 75c. — Přejeme Vám šťastný Nový Rok! Joseph Triner Company, 1333-1343 S. Ashland Ave., Chicago, Illinois. — Advertisement